

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ, ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Ο.Τ.Α), ΣΕ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ.

Συγγραφέας: Ιωάννου Αθανάσιος, Φυσικός, μέλος Παιδαγωγικής Ομάδας Κ.Π.Ε Αργυρούπολης

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: εκπαίδευση ενηλίκων, Ο.Τ.Α, παιχνίδι ρόλων, περιβάλλον.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: διδακτική πρόταση

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ανάγκη για επαγγελματική κατάρτιση είναι δεδομένη. Τα προγράμματα που έχουν στόχο να καταρτίσουν στελέχη των Ο.Τ.Α αλλά και άλλων φορέων σε θέματα περιβάλλοντος είναι πολλά, επιμένουν όμως να επικεντρώνονται σε φυσιολατρικές, φυσιογνωστικές και τεχνοκρατικές προσεγγίσεις. Αποτέλεσμα αυτής της πρακτικής είναι να απουσιάζει παντελώς η κοινωνική, οικονομική και πολιτική διάσταση των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Με αυτό τον τρόπο τα περιβαλλοντικά προβλήματα προσεγγίζονται αποσπασματικά και όχι ολιστικά. **Σκοπός** αυτής της διδακτικής πρότασης είναι η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των εργαζομένων, η εκπαίδευση τους, η πολύπλευρη ενημέρωσή τους μέσα από μία ολιστική προσέγγιση του περιβάλλοντος. Αυτός ο σκοπός επιτυγχάνεται με τη βοήθεια συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών που ενεργοποιούν τους καταρτιζόμενους και τους ωθούν να μάθουν πως να μαθαίνουν.

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση που ακολουθεί εντάσσεται σε ένα πρόγραμμα κατάρτισης στελεχών με τίτλο: «Περιβάλλον και τοπική αυτοδιοίκηση.»

Το ειδικότερο θέμα της μικροδιδασκαλίας είναι η παρουσίαση περιβαλλοντικών προβλημάτων σε τοπικό επίπεδο, οι τρόποι αντιμετώπισης τους και η συλλογή απόψεων με σκοπό την ολοκληρωμένη διαχείριση της πλατείας της γειτονιάς. Το θέμα αυτό εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης των υπαλλήλων των Ο.Τ.Α. Σκοπός είναι η πολύπλευρη ενημέρωση των καταρτιζόμενων και η ολιστική προσέγγιση του περιβάλλοντος.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να επισημάνουμε τις διαφορές της πρακτικής προετοιμασίας του προγράμματος έναντι της προετοιμασίας για μία τάξη τυπικής εκπαίδευσης. Δηλαδή, σκόπιμο θα ήταν τα μαθήματα να γίνονται σε χώρο της δημοτικής αρχής, μέσα ή κοντά στο χώρο εργασίας των καταρτιζόμενων και εν μέρει ή εξ' ολοκλήρου μέσα στο ωράριο εργασίας τους με την έγκριση της προϊστάμενης αρχής. Στόχος μας είναι να διευκολυνθούν οι εργαζόμενοι στην παρακολούθηση της κατάρτισης, να νιώσουν ευχάριστα σ' ένα οικείο περιβάλλον μάθησης και να μην ταλαιπωρούνται με επιπλέον μετακινήσεις, ώστε να υπάρχει η μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή. Επιπρόσθετα, θα αξιοποιηθούν για τη διδασκαλία τα διαθέσιμα εποπτικά μέσα που βρίσκονται στους χώρους αυτούς όπως Η/Υ, μηχανήματα προβολής και οθόνη διαφανειών.

Χρονικά στο πρόγραμμα έχει προηγηθεί ο σχολιασμός των εξής θεμάτων (με την εφαρμογή των αντίστοιχων εκπαιδευτικών τεχνικών σε παρένθεση): α) τι θεωρείται περιβαλλοντικό πρόβλημα (εμπλουτισμένη εισήγηση), β) η μονοδιάστατη οικολογική του προσέγγιση (μελέτη περίπτωσης), γ) η «γέννηση» και εξέλιξη της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (Π.Ε) (εισήγηση), δ) οι στόχοι της Π.Ε (εισήγηση), ε) τα χαρακτηριστικά της Π.Ε (εισήγηση) και ένα υποτυπώδες μοντέλο ανάπτυξης προγράμματος Π.Ε. (εργασία σε ομάδες).

Οι επιμέρους στόχοι της παρούσας μικροδιδασκαλίας είναι: α) η παρουσίαση και αντιμετώπιση τοπικών περιβαλλοντικών προβλημάτων μέσω της ανάδειξης των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών διαστάσεων τους και της δυναμικής συσχέτισης μεταξύ τους, β) η σύνταξη γραπτών αναφορών για τα προβλήματα που διαπιστώνονται γ) η επιτυχής αντιμετώπιση συγκρουσιακών καταστάσεων, δ) η αποδοχή των διαφορετικών απόψεων και ε) η υιοθέτηση προτάσεων που στηρίζονται από θετικές πρωτοβουλίες πολιτών.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΟΜΗ

Γίνεται χρήση ως επί το πλείστον ενεργητικών εκπαιδευτικών τεχνικών μάθησης (καταιγισμός ιδεών, παιχνίδι ρόλων) που βοηθούν τους καταρτιζόμενους να συμμετέχουν στη διδασκαλία, κινητοποιούν το ενδιαφέρον τους και τους βοηθούν να δράσουν όπως θα έκαναν σε πραγματικές συνθήκες εργασίας.

Στον παρακάτω πίνακα αναλύεται η δομή της διδασκαλίας, με επιμέρους υποενότητες, αναφέρονται οι χρησιμοποιούμενες εκπαιδευτικές τεχνικές και τα εκπαιδευτικά μέσα για την πραγματοποίησή τους.

ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑ
Σύντομη εισαγωγή (σύνδεση με τα προηγούμενα: ορισμός περιβαλλοντικού προβλήματος, βασικές αρχές περιβαλλοντικής εκπαίδευσης)	Εισήγηση	Χρήση προγράμματος ηλεκτρονικής παρουσίασης (Powerpoint)
Εκτιμήσεις για τους εμπλεκόμενους φορείς και ανάδειξη συμφερόντων σ' ένα περιβαλλοντικό πρόβλημα	Καταιγισμός ιδεών	Ψηφιακές φωτογραφίες, μέσω Η/Υ, που λειτουργούν ως αφόρμηση. Διαφάνειες-διαφανοσκόπιο-μαρκαδόροι για την καταγραφή των λέξεων του καταιγισμού ιδεών
Αντιμετώπιση συγκρούσεων, συνδυασμός απόψεων, σύστημα λήψης αποφάσεων, λειτουργία ενός συμβουλίου.	Παιχνίδι ρόλων Προετοιμασία για παιχνίδι ρόλων (στόχοι-εμφύχωση-κανόνες-χρόνος-κατανομή ρόλων-παρατηρητές-τέλος όχι προσχεδιασμένο). Πραγματοποίηση. Συλλογή πινάκων ανάλυσης. Σχολιασμός-αξιολόγηση	Γραπτές καρτέλες με συνοπτικές οδηγίες για τους «ηθοποιούς» των ρόλων και φύλλο με πίνακα ανάλυσης-αξιολόγησης για τους παρατηρητές
Επίλογος. Υπενθύμιση στόχων και βασικών σημείων. Σύνδεση με τα επόμενα. .	Εισήγηση	Ψηφιακοί χάρτες, φωτογραφίες μέσω Η/Υ, χρήση προγράμματος ηλεκτρονικής παρουσίασης (Powerpoint)

Η ιστορία πάνω στην οποία θα βασιστεί το παιχνίδι ρόλων.

Οι δημοτικές εκλογές πλησιάζουν και ο δήμαρχος καλεί κάποιους εκπροσώπους φορέων της πόλης και απλούς πολίτες να συζητήσουν για την «τύχη» της κεντρικής πλατείας της πόλης.

Σημειώνεται ότι :

A) Οι συμμετέχοντες «ηθοποιοί» παίρνουν μόνο την καρτέλα του ρόλου που τους αφορά.

B) Όλοι οι καταρτιζόμενοι που έχουν ρόλο παρατηρητή παίρνουν τον ίδιο πίνακα ανάλυσης.

Καρτέλες ρόλων για τους «ηθοποιούς».

Δήμαρχος.

Σκοπός του είναι μέσα από συναινετικές διαδικασίες να μείνουν όλοι ευχαριστημένοι, να βρεθεί μια λύση που θα ικανοποιεί, όσο είναι δυνατόν, όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές και να φύγουν ικανοποιημένοι οι δημότες. Ζητά να του δοθούν υπομνήματα για να τα μελετήσει.

Ιδιοκτήτης καφετέριας.

Απαιτεί μείωση δημοτικών φόρων και να δοθεί πίστωση χρόνου για να πληρωθούν τα βεβαιωμένα πρόστιμα. Αν γίνει πεζοδρόμηση πώς θα γίνεται η τροφοδοσία και πού θα παρκάρουν οι πελάτες;

Θαμώνας καφετέριας.

Δεν τον ενδιαφέρουν αυτά. Θέλει να παρκάρει κοντά και να πίνει τον καφέ του. Να υπάρχουν πολλά τραπέζια και καθίσματα ανεξάρτητα αν εμποδίζουν ή όχι.

Εκπρόσωπος ΑΜΕΑ.

Η πλατεία να πεζοδρομηθεί. Να γίνουν ράμπες και να διευκολυνθεί η πρόσβαση ατόμων με προβλήματα όρασης με τις ειδικές πλάκες επίστρωσης. Να μην εμποδίζεται η πρόσβαση από τις ήδη υπάρχουσες ράμπες. Παρουσίαση της έκθεσης της δημοτικής αστυνομίας για την παρούσα κατάσταση

Εκπρόσωπος τοπικού κινήματος πολιτών.

Η πλατεία πρέπει να είναι τόπος ξεκούρασης, αναψυχής και πολιτισμού. Να γίνει πεζοδρόμηση, να γίνει δενδροφύτευση, να μειωθούν τα τραπέζια και τα καθίσματα. Να μετράνε οι υπάλληλοι του Δήμου την ηχορύπανση που προκαλείται, τα τραπεζοκαθίσματα και να υπολογίζουν αποστάσεις για να χρεώνουν με τα προβλεπόμενα πρόστιμα τους ιδιοκτήτες καταστημάτων που παρανομούν. Παρουσίαση της έκθεσης της δημοτικής αστυνομίας για την παρούσα κατάσταση και φωτογραφιών από δημότες. Να καθαρίζεται η πλατεία και τα παιδιά να παίζουν εδώ.

Πίνακας ανάλυσης για τους παρατηρητές.

Τοποθετήστε σε κύκλο τη βαθμολογία σας. (5 είναι το ανώτερο).

Σύνδεση περιβαλλοντικού προβλήματος με κοινωνία, οικονομία και πολιτική.

1 2 3 4 5

Εξομάλυνση διαφορών.

1 2 3 4 5

Ικανότητα διαπραγμάτευσης - ανάπτυξη επιχειρημάτων.

1 2 3 4 5

Παρουσίαση πειστικών επιχειρημάτων για την αναγκαιότητα σύνταξης γραπτών αναφορών.

1 2 3 4 5

Αλλαγή συμπεριφοράς μέσω της άσκησης.

1 2 3 4 5

Προτίμηση για “ενεργή” μάθηση.

1 2 3 4 5

Η αξιολόγηση της διδασκαλίας θα γίνει μέσω του παραπάνω πίνακα ανάλυσης των παρατηρητών.

Η **συνέχιση** του προγράμματος θα γίνει με παρουσίαση περιφερειακών περιβαλλοντικών προβλημάτων (διαχείριση του νερού των ποταμών από Ελλάδα και γειτονικές Βαλκανικές χώρες) και ακολούθως πλανητικών (φαινόμενο υπερθέρμανσης-θερμοκηπίου).

Αφού ολοκληρωθεί ολόκληρο το πρόγραμμα κατάρτισης θα τεθούν οι άξονες και οι τεχνικές αξιολόγησης. Με τους άξονες αξιολόγησης θα διερευνηθεί: **α)** αν επιτεύχθηκαν οι στόχοι της διδακτικής ενότητας όπως τέθηκαν. (Με την επιφύλαξη ότι η αλλαγή στάσης δεν μπορεί να αξιολογηθεί αμέσως μετά από ένα πρόγραμμα κατάρτισης, αντίθετα απαιτείται μεγάλο χρονικό διάστημα), **β)** αν το περιεχόμενο του προγράμματος ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες αλλά και στο επίπεδο των καταρτιζομένων, **γ)** αν οι εκπαιδευτικές τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν ήταν ικανοποιητικές και προώθησαν την ενεργή συμμετοχή των συμμετεχόντων, **δ)** αν υπήρχε αρκετός χρόνος για την ανάπτυξη των υποθεμάτων, **ε)** αν τα τεχνικά - εποπτικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν ήταν επαρκή και κατάλληλα και **στ)** αν το κλίμα που δημιουργήθηκε στις συναντήσεις ήταν κλίμα συνεργασίας, εμπιστοσύνης και έδρασε ενισχυτικά ως προς τη μάθηση.

Οι **τεχνικές αξιολόγησης** που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να διαπιστώσουμε τα παραπάνω είναι γραπτά ερωτηματολόγια με ερωτήσεις ανοικτού ή / και κλειστού τύπου που θα δοθούν στους συμμετέχοντες σε τρεις διαφορετικές χρονικές στιγμές στην αρχή, ενδιάμεσα και στο τέλος. Θα διαθέτουμε με αυτό τον τρόπο αρχική, διαμορφωτική και τελική αξιολόγηση. Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί βιντεοσκόπηση με τη σύμφωνη γνώμη όλων αλλά και παρακολούθηση των μαθημάτων από συναδέλφους - εκπαιδευτές ώστε να υπάρξει προβληματισμός και ανταλλαγή απόψεων για τον τρόπο διεξαγωγής της διδασκαλίας. Με αυτό τον τρόπο θα επιτευχθεί τόσο η αξιολόγηση του γνωστικού περιεχομένου της διδασκαλίας όσο και της παιδαγωγικής μεθοδολογίας. Ο συνδυασμός ποιοτικών και ποσοτικών μεθόδων αξιολόγησης θα μας δώσει μία ολοκληρωμένη εικόνα της διδακτικής πράξης.

Βιβλιογραφία

Πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών. Εκπαιδευτικό υλικό για τους εκπαιδευτές θεωρητικής κατάρτισης. Τόμοι I, II, III. ΕΚεΠις.

Alan Rogers. (1999). *Η εκπαίδευση ενηλίκων*. Εκδόσεις Μεταίχμιο.

Didier Noye, Jacques Piveteau. (1999). *Πρακτικός οδηγός του εκπαιδευτή*. Εκδόσεις Μεταίχμιο.